

Monumentnummer*: 516246

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 17 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82776/31

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Stadskanaal Stadskanaal Groningen

Locatiennaam Locatieomschrijving
Stadskanaal

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Onstwedde	N			4702
Onstwedde	N			4696
Onstwedde	N			4704

Omschrijving**

Inleiding

Complex bestaande uit een sluis met twee kolken, twee DRAAIBRUGGEN en een SLUISWACHERSWONING. De sluis, het derde of Buinerverlaat genaamd, was oorspronkelijk een enkelvoudige sluis, aangelegd in 1819. De sluis is waarschijnlijk in het eerste decennium van de twintigste eeuw aan de noordoostzijde (Hoofdstraatkant) uitgebreid met een tweede sluis. Bij de sluis staat aan de Hoofdstraat een sluiswachterswoning, die in 1908 is gebouwd nadat de bestaande sluiswachterswoning was afgebrand. De woning, die is opgetrokken in een aan de Overgangsstijl verwante bouwtrant, is in 1982 uitgebreid met een houten garage die buiten de bescherming valt. De sluis is in de loop der jaren vernieuwd op onderdelen. Met name de twee draaibruggen over de sluis zijn in 1946 door de gemeente Groningen vernieuwd. Op de dam tussen de beide sluiskolken is een houten materiaalhoekje geplaatst naar voorbeeld van het oorspronkelijke hokje, dat buiten de bescherming valt. Omstreeks 1955 is bij de sluis aan de Hoofdkadekant een elektrisch gemaal gebouwd dat wegens de te geringe ouderdom voorlopig buiten de bescherming valt.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

SLUIS met dubbele sluiskolk en dubbele draaibrug. De beide gemetselde sluiskolken met hoekstukken en afdekplaten van basaltlava, worden gescheiden door een gemetselde dam met aan beide zijden vijf gemetselde rondbogen die worden afgesloten met ijzeren schuiven; op de dam ijzeren bolders. De kleine kolk (oorspronkelijk uit 1819) heeft twee gemetselde sluishoofden. In het noordelijke (beneden-)hoofd een paar houten sluisdeuren met vernieuwde leuning van buisstaal, en rinketten met heugelstang en tandwielkast. In het zuidelijke (boven-)hoofd een paar vernieuwde stalen sluisdeuren met leuning van buisstaal en rinketten met heugelstang en tandwielkast. Dit sluishoofd heeft aan de damkant twee gemetselde rondbogen met ijzeren schuiven en bovenop een ijzeren tandwielkast met heugelstang.

De grote kolk (aangelegd omstreeks 1910-1920) heeft twee gemetselde sluishoofden, waarvan het noordelijke hoofd een paar houten sluisdeuren heeft met leuning van buis- en hoekstaal en het zuidelijke hoofd een paar stalen sluisdeuren met leuning van hoekstaal. Beide deurenparen hebben rinketten met heugelstang en tandwielkast. De bovenhoofden van de grote en de kleine kolk zijn uitgerust met granieten schotbalkspinningen met afdekplaten van basaltlava.

De beide niet in het verlengde van elkaar geplaatste, ongelijkarmige DRAAIBRUGGEN hebben een geasfalteerde houten rijvloer op INP hoofd- en tussenliggers. De brugleuning bestaat uit leuning en stijlen van gelast hoekstaal met regels van buisstaal. Aan de beide walkanten een gemetselde draaikom.

Waardering

Dubbele sluis met dubbele draaibrug van algemeen belang vanwege cultuurhistorische waarde

- als voorbeeld van een van oorsprong 19de-eeuwse enkele schutsluis, waarvan in de jaren tien van de 20ste eeuw tot een dubbele sluis is gemaakt
- vanwege de vrij zeldzame ijzeren sluisdeuren van de bovenhoofden
- vanwege de historisch-functionele relatie met de andere schutsluizen in het kanaal en de sluiswachterswoning
- vanwege de typologische zeldzaamheid in de provincie Groningen
- vanwege de herinnering aan de veenafgravingen en bloeiende scheepvaart.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Schutsluis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument